
FOLKETINGET

Europaudvalget

EU-konsulenten

EU-note

Til: Udvalgets medlemmer

Dato: 28. oktober 2011

Danmarks retsforbehold, paralleaftaler og relaterede emner

Sammenfatning

Som opfølgning på diskussionen på Europaudvalgets møde den 25. oktober 2011 om retsforbeholdet og paralleaftaler samles her de vigtigste noter, regeringsnotater og -besvarelser, der er tilgået Europaudvalget vedrørende Danmarks forbehold over for deltagelse i EU-samarbejdet om retlige og indre anliggender.

Noten indeholder resumeer af og links til notaterne og regeringsbesvarelserne.

Det danske retsforbehold fra 1992 indebærer, at Danmark ikke deltager i det overstatslige EU-samarbejde om retlige og indre anliggender (RIA). Derimod deltager Danmark fuldt ud, når samarbejdet foregår på mellemstatsligt plan.

Siden Lissabontraktatens ikrafttræden den 1. december 2009 er hele RIA-samarbejdet imidlertid blevet overstatsligt. Derfor deltager Danmark ikke i vedtagelsen af de nye beslutninger på området, og Danmark er heller ikke bundet af dem.

Lissabontraktaten ophæver dog ikke de gamle mellemstatslige retsakter, der blev vedtaget, før Lissabontraktaten trådte i kraft. De bliver ved med at gælde, indtil de afløses af ny, (overstatslig) lovgivning vedtaget efter de nye regler og procedurer i Lissabontraktaten. Danmark har dog fået mulighed for at indgå mellemstatslige samarbejdsaftaler med EU (såkaldte parallelaftaler) på en række områder, hvor Danmark på grund af retsforbeholdet ikke kunne være med i EU-samarbejdet.

Disse omstændigheder har de senere år givet anledning til en række spørgsmål og drøftelser om omfanget af Danmarks deltagelse i RIA-samarbejdet og om konsekvenserne af retsforbeholdet.

Nedenfor gennemgås de væsentligste notater og besvarelser, der er tilgået Europaudvalget i form af notater fra EU-konsulenten og fra regeringen samt regeringens besvarelser af spørgsmål fra Europaudvalget (de seneste er angivet først).

Gennemgang af de 6 parallelaftaler mellem Danmark og EU (regeringens besvarelse af spm. nr. 133 ad EUU alm. del af 8. april 2011).

Besvarelsen gennemgår de mellemstatslige aftaler (parallelaftaler), der er indgået mellem Danmark og EU om følgende seks retsakter:

- **Konkursforordningen** fra 2000
- **Bruxelles I-forordningen** fra 2000 (om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område)
- **Bruxelles II-forordningen** fra 2000 (om kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager samt i sager vedrørende forældremyndighed over ægtefællernes fælles børn)
- **Forkyndelsesforordningen** fra 2000 (om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager)
- **Eurodac-forordningen** fra 2000 (om sammenligning af fingeraftryk med henblik på en effektiv anvendelse af Dublin-konventionen).

- **Dublinregelsættet** fra 2003 (om kriterier og procedurer til afgørelse af, hvilken medlemsstat der er ansvarlig for behandlingen af en asylansøgning, der er indgivet af en tredjelandsstatsborger i en af medlemsstaterne).

Gennemgangen kan læses her:

<http://euo.dk/upload/application/pdf/8f412f6d/2010sv133.pdf>

Nødvendigheden for Danmark af at indgå fremtidige parallelaftaler (Justitsministeriets besvarelse af spørgsmål nr. 5 ad KOM (2010) 171 af 8. april 2011)

Det fremgår af besvarelsen, at Danmark i nogle tilfælde ensidigt vil kunne gennemføre retsakter omfattet af retsforbeholdet, i dansk ret. Hvis de forbeholdsråmte foranstaltninger imidlertid indeholder bestemmelser om gensidig anerkendelse eller andre gensidige forpligtelser, vil det imidlertid kræve en parallelaftale eller anden form for samarbejdsaftale mellem Danmark og EU, hvis Danmark – på mellemfolkeligt grundlag – skal være omfattet af den pågældende retsakt. Regeringens besvarelse redegør for, i forhold til hvilke tilfælde det vil være nødvendigt for Danmark at indgå en parallelaftale.

Besvarelsen kan læses her:

<http://www.euo.dk/upload/application/pdf/19a1c2b4/2010171sv5.pdf>

Oversigt over forslag til og vedtagne EU-retsakter på Justitsministeriets område, der er omfattet af retsforbeholdet (Justitsministeriets notat af 1. december 2010 – EUU Alm. del (10) – bilag 123 af 3. december 2010).

Justitsministeriets oversigt omfatter 7 forslag og 3 retsakter på ministeriets område, som pr. 1. december 2010 var fremsat hhv. vedtaget efter Lissabontraktaten. Oversigten indeholder også en liste over civilretlige retsakter vedtaget før Lissabontraktaten, som Danmark ikke var omfattet af, samt en liste over retsakter, hvor Danmark har en parallelaftale eller lignende.

Oversigten kan læses her:

<http://www.euo.dk/upload/application/pdf/b6ebf294/2010AlmBilag123.pdf>

Notits om ophævelse af EU-retsakter i forbindelse med vedtagelsen af nye EU-retsakter (Justitsministeriets og Udenrigsministeriets notat af 3. december 2010 – EUU alm. del bilag 128).

Regeringens notat handler om, hvad der sker med Danmarks forpligtelser over for EU, når en (mellestatslig) RIA-retsakt vedtaget før Lissabontraktatens ikrafttræden erstattes af en (overstatslig) retsakt vedtaget efter traktatens ikrafttræden. Ifølge notatet har regeringen hele tiden været af en opfattelse, at den gamle retsakt ikke længere vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark. Rådets Juridiske Tjeneste udtalte dog i december 2010 under forhandlingerne om et nyt EU-direktiv om menneskehandel (som Danmark står uden for), at gamle EU-retsakter, som ophæves eller erstattes af nye EU-retsakter, fortsat skal gælde for Danmark, medmindre de andre EU-lande bestemmer det modsatte. I den forbindelse gennemgår notatet forskellige mulige udlægninger af udtalelsen fra Rådets Juridiske Tjeneste.

Notatet kan læses her:

<http://www.euo.dk/upload/application/pdf/b6ebf294/10128.pdf>

Alternative scenarier for Danmarks deltagelse i RIA-samarbejdet (Udenrigsministeriets besvarelse af spørgsmål nr. 124 ad EUU alm. del af 4. oktober 2010).

Besvarelsen beskriver de alternative scenarier, man kan forestille sig for dansk deltagelse i RIA-samarbejdet efter Lissabontraktatens ikrafttrædelse. Besvarelsen omfatter såvel ændringer af retsforbeholdet til en opt-in model, en total afskaffelse af retsforbeholdet samt andre teknisk mulige løsninger.

Besvarelsen kan læses her:

<http://www.euo.dk/upload/application/pdf/65ea2aff/09svar124.pdf>

EU-note om Danmarks deltagelse i RIA-samarbejdet (af 8. juni 2010).

EU-noten gennemgår en række centrale problemstillinger i forhold til Danmarks deltagelse i RIA-samarbejdet efter Lissabontraktaten, herunder:

- vilkårene for Danmarks fremtidige deltagelse i RIA-samarbejdet
- betydningen for Danmark af, at Lissabontraktaten gør hele RIA-samarbejdet overstatsligt.
- på hvilke områder, Danmark forventes at blive udelukket fra samarbejdet.

I den forbindelse fremhæves de væsentligste forslag i det såkaldte "Stockholm-program", som danner rammen for EU's initiativer på området for retlige og indre anliggender i perioden 2010-2015.

EU-noten kan læses her:

http://www.euo.dk/upload/application/pdf/81c4cb5d/EUnote41_2009.pdf

Stockholm-programmet og det danske retsforbehold (regeringens besvarelse af spørgsmål nr. 1 ad KOM (2010) 171 fremsendt den 3. august 2010)

Besvarelsen gennemgår retsforbeholdet efter Lissabontraktatens ikrafttræden samt Stockholm-programmet. Besvarelsen indeholder også en oversigt over kommende EU-retsakter til gennemførelse af Stockholm-programmet, som vurderes omfattet af retsforbeholdet.

Besvarelsen kan læses her:

<http://www.euo.dk/upload/application/pdf/19a1c2b4/2010Kom171Svar1.pdf>

Betydningen af retsforbeholdet i lyset af Stockholm-programmet samt muligheden for at anvende nødbremsen på området (Udenrigsministeriets besvarelse af spørgsmål nr. 1 ad KOM (2009) 262 af 3. december 2009).

I besvarelsen redegør regeringen bl.a. for Lissabontraktatens såkaldte "nødbremse", som gælder på visse dele af RIA-området. Nødbremsen gør det muligt for en medlemsstat at anmode om midlertidig suspension af lovgivningsproceduren for et givent direktivforslag på det strafferetlige område, hvis forslaget vurderes at berøre grundlæggende aspekter af medlemsstatens strafferetlige system.

Besvarelsen kan læses her:

<http://www.euo.dk/upload/application/pdf/237afe19/200902262svar1.pdf>

Gennemgang af EU-retsakter på området for retlige og indre anliggender som Danmark er/ikke er omfattet af (Udenrigsministeriets besvarelse af spm. nr. 25 af EEU alm. del af 27. januar 2009).

Besvarelsen indeholder en oversigt over:

- mellemstatslige retsakter på RIA-området, som Danmark er forpligtet af
- overstatslige retsakter på RIA-området, som Danmark ikke er omfattet af
- overstatslige retsakter på RIA-området, hvor Danmark har tilsluttet sig via parallelaftaler.

Gennemgangen kan læses her:

<http://www.euo.dk/upload/application/pdf/65ea2aff/2009svar25.pdf>

Oversigt over de forslag og vedtagelser, som er dækket af retsforbeholdet, samt Danmarks ønsker om at tiltræde disse (Udenrigsministeriets besvarelse af spm. nr. 59 ad EUU alm. del af 13. marts 2008 vedrørende retsforbeholdet)

Oversigten dækker perioden fra Amsterdam-traktatens ikrafttræden 1. maj 1999 og frem til 15. april 2008. Den indeholder i alt 189 vedtagne foranstaltninger og 28 forslag.

Oversigten kan læses her:

<http://www.euo.dk/upload/application/pdf/4edc22d3/20070259.pdf>

Med venlig hilsen

Thomas Fich
(3611)